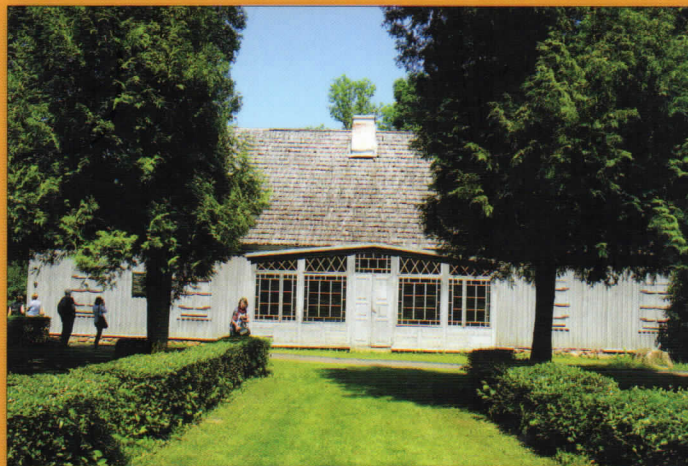

25 lat

ZNAD WILII

SĄSIEDZI: W CZORAJ · DZISIAJ · JUTRO
POLACY NA LITWIE · WSPÓŁPRACA
NAUKA · SZTUKA · LITERATURA

kwartalnik · Wilno · 2014 · 3(59)

żołnierzy AK w Krawczunach zakończyły obchody 70-lecia Powstania Wileńskiego, operacji „Ostra Brama” – z udziałem kierownictwa AWPL i ZPL, ambasadora Jarosława Czubińskiego, gości z Polski. Obecny był m.in. Julius Deksnys, prezes litewskiej organizacji kombatantów II wojny światowej po stronie koalicji antyhitlerowskiej, przybyła delegacja klubu historycznego „Pamiršti kariai” (Zapomniani Wojownicy), otaczającego pamięcią miejsca walk Armii Czerwonej. Uroczystości odbyły się w Ostrej Bramie, na Rossie, w Kalwarii Wileńskiej, Boguszach, Skorbucianach. W Zułowie, w Alei Pamięci Narodowej odsłonięto stellę i posadzono dąb.

● 3 – Skomplikowana sytuacja w spółce „Orlen Lietuva” uderzyła w 40 litewskich przedsiębiorstw z nią współpracujących i zależnych od zamówień koncernu – poinformował dziennik „Lietuvos rytas”.

● 3 – *Polska i Litwa mają wątpliwości co do przynależności Kaliningradu do Rosji* – oświadczył agencji Interfax rosyjski wicepremier ds. polityki wewnętrznej Michaił Pliuchin, podając słowa z exposé prezydent Dalii Grybauskaitė: *Dzisiaj, kiedy w kolebce naszej literatury – w Kaliningradzie przeciwko Litwie wymachuje się bronią, w muzeum w Tolminkiemisie stają się żywe listy Kristijonas Donelaitisa. W nich zawarta jest żywa przysięga, która pomogła Litwie przetrwać. Pliuchin oświadczył, że do obwodu tego przez Polskę trafiają uczestnicy ukraińskiego Majdanu.*

● 7 – Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) drogą sądową wygrała 40 spraw, dot. podżegania dyskryminacji w internecie. Kolejny obywatel RL zapłaci 3900 Lt (dotychczas kary były symboliczne), który na portalu lrytas.lt pod artykułem *Nacjonaliści z Warszawy pojadą bronić Polaków z Wilna* (3 marca 2012) napisał: *Przyjeżdżają bronić??? Przecież trzeba ich zacząć niszczyć już teraz, żeby nie było kogo bronić, kto zdąży uciec do Polski, ten zdąży, ale Litwin nie potrafi bronić się przed innymi, tylko swoich napadać. I dodał: (...) ja w ogóle policji radziłbym strzelać bez ostrzeżenia, gdyby wybuchły zamieszki, po prostu zaczęłyby się wojna, a wtedy kto napadnie na Litwę, Polacy-gówniarze, ich niszczyć trzeba, płaczą oni, że Litwini strzelali w Polaków, znaczy że za mało strzelaliśmy. Trzeba dokończyć rozpoczętą robotę.*

● 8 – *Rej. sołecznicki powinien wykorzystać swoje położenie geograficzne oraz lasy* – powiedział podczas wizyty premier Algirdas Butkevicius. Poparł to min. gospodarki Evaldas Gustas: *Znajdujecie w dobrym miejscu – między Wilnem a Białorusią – dlatego możecie stać się centrum logistyki w tym regionie.*

● 10 – Przyjęto poprawkę do Ustawy o paszporcie, która wejdzie w życie od następnego roku i zgodnie z którą można będzie wpisywać narodowość.

● 10 – Poinformowano, że sieć TESCO zamierza sprowadzać do Polski z Litwy piwa „Volfas Engelman”, „Butautų”, „Magaryčių” i „Boiko”.

● 11 – Grupa litewskich posłów zwróciła się do prezydent Grybauskaitė,

LITWA POLSKA: Z MIESIĄCA NA MIESIĄC

za nic. Wg niej jęz. litewski nie może być przedmiotem targu, gdyż Litwa jest małym krajem i musi bronić swego języka i kultury. A ponadto: *Partnerstwo Wschodnie jest niczym kamień młyński, który zawadza postępowi Litwy w kierunku skandynawskim*. Tym trudniejsze, gdyż premierzy Łotwy i Estonii, którzy najczęściej reprezentują swoje kraje, boją się wypowiadać na te tematy, bo mają u siebie liczną rosyjską mniejszość narodową, a w dodatku liderzy państw bałtyckich nie znają języka angielskiego.

● 17 – Podczas obrad nad projektem Ustawy o mniejszościach narodowych Sejm wykreślił kwestię dwujęzycznych tabliczek, ale ostatecznie większością głosów został on przyjęty (82 – za, 7 – przeciwko, 11 – wstrz.). Zgodnie z propozycją Valentinas Stundysa, stosowane one być mogą w nazwach wspólnot i organizacji mniejszości narodowych. Dalia Kuodytė nawoływała do głosowania przeciwko projektowi, gdyż po wykreśleniu *pustych deklaracyjnych frazesów, ustawa przestała być potrzebna nawet dla polskiej mniejszości narodowej*.

● 18 – Lider AWPL oświadczył, że jego partia proponuje do nowego rządu wrócić wszystkich wiceministrów, delegowanych przez AWPL. *Czy to kiedyś się zmieni?* – zastanawiali się obserwatorzy, patrząc na te same kandydatury partii w obsadzaniu stanowisk „z rozłożenia”.

● 19 – Nad jeziorem Oświe w Bieliszkach odbył XIV Zlot Turystyczny AWPL-ZPL. Lider partii polskiej zaznaczył, że w strukturach władzy ciągle trwa walka o zachowanie zdobytej pozycji oraz nawiązał do przyszłych wyborów samorządowych. Przemawiał prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Longin Komołowski, który przybył na zlot po raz piąty. Odbyły się zawody sportowe, konkursy i koncerty, działało zaplecze gastronomiczne.

● 25 – Sejm RP podjął uchwałę, oddającą cześć uczestnikom operacji „Ostra Brama” (409 – za, 30 – wstrz.). *Kilkudniowe zmagania, prowadzone wspólnie z Armią Czerwoną, doprowadziły do oswobodzenia Wilna, w czym żołnierze Armii Krajowej mieli swój znaczący udział. 17 lipca 1944 r. Sowieci podstępnie aresztowali dowódców oddziałów AK i przystąpili do rozbijania i wylapywania jej żołnierzy* – napisano.

● 25 – EFHR przedstawiła raport *Przestrzeganie praw człowieka na Litwie w latach 2012-2013 (Prawa mniejszości narodowych na Litwie)*, dot. m.in. oświaty, pisowni imion i nazwisk, języków mniejszości narodowych w sferze publicznej, nazewnictwa topograficznego, problematyki mowy nienawiści w internecie. *Wyniki działalności Fundacji jednoznacznie potwierdzają konieczność kontynuowania działań na rzecz ochrony praw człowieka, w tym praw mniejszości narodowych na Litwie jest zdania EFHR.*

● 28 – Zast. szefa misji Air Policing na Litwie Piotr Wyrębski powiedział BNS, że najczęściej myśliwce „towarzyszyły” rosyjskim samolotom wojskowym, lecącym do obwodu kaliningradzkiego.

● 29 – Portal wyborcza.pl podał, że Romualda Griciukienė z Wilna za

LITWA POLSKA: Z MIESIĄCA NA MIESIĄC

● 9 – EFHR odniosła się do niemożności zapisywania na Litwie nazwisk nielitewskich, przytaczając dane, że 16 proc. co roku zawieranych małżeństw ma charakter mieszany, a w ciągu 10 lat z 1 proc. do 16 wzrosła (2011) liczba dzieci, rodzących się poza granicami kraju. Problem dotyczy tych, którzy w pisowni mają kombinację liter *rz, sz, cz, tt, nn, ll*, lub *w* czy *y*. Wg Urzędu Ewidencji Ludności (Gyventojų registro tarnyba), na Litwie zarejestrowano ponad 8 tys. imion i nazwisk, odbiegających z powodu lituanizacji od oryginalnej pisowni (np. zamiast Anna – Ana, Leszczyński – Leščinski).

● 12 – „Lietuvos žinios” cytował Gediminasa Kirkilasa, wiceprzew. Sejmu: *W kontekście tego, jak rozwija się sytuacja na Ukrainie, R. Sikorski, posiadający doświadczenie, rozeznanie, energię i aktywność, niewątpliwie jest lepszym kandydatem.* Popierał to europoseł Petras Auštrevičius, a zdaniem politologa Ramūnasa Vilpišauskasa, poglądy Sikorskiego są zgodne z linią litewskiej polityki zagranicznej.

● 12 – *Mniejszość polska na Litwie jest osobnym podmiotem politycznym – ma własne cele polityczne, własnych liderów i nie jest sterowana z Warszawy – powiedział dla portalu zw.lt Przemysław Żurawski vel Grajewski. Nie można się ograniczać do TV Polonia i wsparcia dla lokalnej prasy polskiej. Polska obecność medialna na Litwie musi być masowa i wszechstronna – od kultury wysokiej po popularną.* Naukowiec stwierdził: *Polacy na Litwie nie powinni tworzyć nawet pozoru, że są instrumentem władz rosyjskich. Więc jeśli Waldemar Tomaszewski przypina sobie wstążkę św. Georgija, można to potraktować, jako strzał samobójczy. W tej sytuacji ani państwo polskie, ani polska opinia publiczna nie są w stanie go poprzeć. Litwini z kolei, zyskują doskonałą amunicję propagandową. Co z tego, że Tomaszewski dostanie parę procent głosów więcej w wyborach do PE? Parlament Europejski jest klubem dyskusyjnym, w którym nic ważnego się nigdy nie urodzi. Problemy mniejszości polskiej na Litwie można rozwiązać wyłącznie w Wilnie.*

● 12 – Przedstawiciele EFHR na obozie harcerskim 1440 chwil dnia w Giejszyszkach przeprowadzili warsztaty nt. praw człowieka.

● 13 – W 100. rocznicę dotarcia do Kielc I Kompanii Kadrowej stanął tam pomnik Józefa Piłsudskiego, u stóp którego złożono urnę z ziemią m.in. z Zułowa, gdzie się urodził.

● 14 – Przed Katedrą w Irkucku zakończył swą samotną pielgrzymkę rowerową ks. Dariusz Stańczyk, który rozpoczął ją od Ostrej Bramy i po 47 dniach przebył 6780 km, przebywając 94 dni poza Litwą. Podążając szlakiem zesłańców, na swej drodze spotykał Polaków i Litwinów.

● 14 – Rozgromienie bolszewików pod Warszawą w 1920 uratowało litewską niepodległość – taki pogląd panuje nie tylko wśród historyków, ale zaczyna przenikać do świadomości zbiorowej – stwierdził dla zw.lt dyrektor Litewskiego Instytutu Historii Rimantas Miknys.